

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА

Кваліфікаційна наукова
праця на правах рукопису

МАКАРУК ОЛЬГА ЛЮБОМИРІВНА

УДК 378:37.091.321-047:005.342-053.5

ДИСЕРТАЦІЯ

**ПІДГОТОВКА МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ДО ФОРМУВАННЯ
ПІДПРИЄМЛИВОСТІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ В ОСВІТНЬОМУ
ПРОЦЕСІ ПЕДАГОГІЧНОГО КОЛЕДЖУ**

13.00.04 – теорія і методика професійної освіти

Подається на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук
Дисертація містить результати власних досліджень. Використання ідей,
результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело

_____ О. Л. Макарук

Науковий керівник: **Потапчук Тетяна Володимирівна**, доктор педагогічних
наук, професор

Івано-Франківськ – 2023

АНОТАЦІЯ

Макарук О. Л. Підготовка майбутнього вчителя до формування підприємливості молодших школярів в освітньому процесі педагогічного коледжу. Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти. Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника, Івано-Франківськ, 2023.

Дослідження присвячене вивченню проблеми підготовки майбутнього вчителя до формування підприємливості молодших школярів в освітньому процесі педагогічного коледжу. На основі аналізу й узагальнення наукових досліджень обґрунтовано актуальність порушеної проблеми, окреслено термінологічний апарат дослідження; з'ясовано сутність і зміст ключових понять, «підприємливість», «формування підприємливості молодших школярів», «підготовка майбутнього вчителя до формування підприємливості молодших школярів», «готовність майбутнього вчителя до формування підприємливості молодших школярів».

Підприємливість характеризується як базова компетентність, здатність особи втілювати задуми в життя, що охоплює такі аспекти, як креативність, потяг до інновацій і вміння ризикувати, а також здатність планувати заходи і реалізовувати їх. Під час формування підприємливості як базової компетентності молодші школярі вчать мислити нестандартно, креативно задля розвитку власних унікальних, специфічних здібностей і вмінь, отримання досвіду, який у подальшому надихатиме їх на творчість, винахідливість та ініціативність. Підготовка майбутнього вчителя до формування підприємливості молодших школярів в педагогічному коледжі розглядається як системний процес, що здійснюється у закладах вищої педагогічної освіти і націлений на спеціально організоване засвоєння студентами теоретичних засад професійної підготовки на основі міждисциплінарної інтеграції знань

(психолого-педагогічних, підприємницьких, методичних), умінь і практичних навичок, способів мислення, мотиваційних орієнтирів, підприємницьких якостей і морально-етичних цінностей, необхідних для організації та успішного впровадження професійної діяльності з формування підприємливості учнів початкової школи. Встановлено, що інтегративною ознакою підготовки майбутнього вчителя до формування підприємливості молодших школярів є готовність до цієї діяльності, як стійка особистісно-професійна характеристика, що ґрунтується на усвідомленій підприємницькій активності і є результатом цієї підготовки.

Із позицій структурно-компонентного аналізу увиразнено компоненти готовності майбутнього вчителя до формування підприємливості молодших школярів в освітньому процесі педагогічного коледжу: ціле-мотиваційний, змістово-знаннєвий, діяльнісно-рефлексивний. *Ціле-мотиваційний компонент* віддзеркалює ціннісне ставлення майбутнього вчителя початкової школи до підприємництва як суспільного явища, відображає міру його мотиваційних настанов, спонукань, спрямованості щодо набуття підприємницької компетентності, здійснення професійної діяльності, націленої на формування підприємливості молодших школярів. *Змістово-знаннєвий компонент* готовності майбутнього вчителя до формування підприємливості молодших школярів акумулює сукупність знань (соціально-економічних, фінансових, юридичних) підприємницько-методичного спрямування, що включають знання про нормативно-правове регулювання підприємництва, його економічних і правових засад у сучасному суспільстві, в умовах економіки знань, ринкових відносин; технологію організації й розвитку підприємницької педагогічної діяльності, передумови та принципи успішного ведення бізнесу та методично зорієнтованих, необхідних студентам для формування підприємливості учнів у рамках освітнього процесу педагогічного коледжу.

Діяльнісно-рефлексивний компонент готовності майбутнього вчителя до формування підприємливості молодших школярів охоплює сформовані здатності щодо планування, організації, проєктування, контролювання

продуктивної підприємницької професійно-педагогічної діяльності, генерування нових ідей, проєктів та ініціатив, втілення їх у життя, швидкого прийняття альтернативних рішень, аналітичні, проєктувальні, конструктивні, організаторські і комунікативні вміння, навички соціальної взаємодії, конструктивного ділового спілкування, підприємливості, творчості.

Виокремлено критерії оцінювання досліджуваного феномену: *мотиваційний, когнітивний, особистісний*. Якісний аналіз ознак критеріальних характеристик дав змогу визначити вихідні рівні готовності студентів до формування підприємливості молодших школярів в освітньому процесі педагогічного коледжу: репродуктивний, продуктивний, творчий.

Розроблено модель підготовки майбутнього вчителя до формування підприємливості молодших школярів в освітньому процесі педагогічного коледжу, яка постає як сукупність взаємопов'язаних блоків-підсистем, що унаочнюють перебіг процесу професійної підготовки майбутнього вчителя до формування підприємливості молодших школярів як цілісного конструкту в середовищі педагогічного коледжу: *методологічно-цільового* (мета, завдання, методологічні підходи, принципи); *змістово-організаційного* (зміст, форми, методи, компоненти досліджуваного феномену, педагогічні умови та етапи формування); *діагностико-результативного* (критерії, рівні та результат підготовки майбутнього вчителя до формування підприємливості молодших школярів).

На констатувальному етапі педагогічного експерименту з'ясовано стан готовності майбутнього вчителя до формування підприємливості молодших школярів в освітньому процесі педагогічного коледжу. Результати констатувального зрізу щодо вихідних рівнів готовності майбутнього вчителя до формування підприємливості молодших школярів засвідчили, що за мотиваційним критерієм 1,7 % студентів ЕГ і 1,8 % КГ мають творчий рівень сформованості досліджуваного феномену; когнітивний критерій – відповідно 1,4 % в ЕГ та КГ; особистісний критерій – 1,7 % в ЕГ й 1,3 % – КГ. Інші рівневі дані такі: мотиваційний критерій – репродуктивний рівень: ЕГ – 63,9 %, КГ –

63,6 %; продуктивний рівень: ЕГ – 34,4 %, КГ – 34,6 %; когнітивний критерій – репродуктивний рівень: ЕГ – 64,6 %, КГ – 65,0 %; продуктивний рівень: ЕГ – 34,0 %, КГ – 33,6 %; особистісний критерій – репродуктивний рівень: ЕГ – 64,9 %, КГ – 65,0 %; продуктивний рівень: ЕГ – 33,3 %, КГ – 33,6 %. Статистично доведено, що домінантним рівнем готовності майбутнього вчителя до формування підприємливості молодших школярів в освітньому процесі педагогічного коледжу є репродуктивний рівень.

Визначено й обґрунтовано педагогічні умови підготовки майбутнього вчителя до формування підприємливості молодших школярів в освітньому процесі педагогічного коледжу: актуалізація позитивної мотивації та цілеспрямованості майбутнього вчителя до формування підприємливості молодших школярів; інтенсифікація освітнього процесу підготовки майбутнього вчителя до формування підприємливості молодших школярів через інтеграцію змісту навчальних дисциплін; активізація індивідуального досвіду рефлексії щодо готовності майбутнього вчителя до формування підприємливості молодших школярів через запровадження інтерактивної взаємодії у форматі «викладач-студент-учень».

На формувальному етапі експериментально перевірено ефективність педагогічних умов підготовки майбутнього вчителя до формування підприємливості молодших школярів під час їх поетапної реалізації в освітньому процесі педагогічного коледжу: на настановчо-орієнтаційному, пізнавально-збагачувальному й творчо-діяльнісному етапах. Настановчо-орієнтаційний етап, маючи на меті поступове «занурення» студента в атмосферу, сприятливу для виникнення глибоких позитивних переживань у площині пізнавальної діяльності з «підприємницьким тлом», її змісту, форм і методів здійснення, сприяв реалізації першої педагогічної умови - актуалізації позитивної мотивації та цілеспрямованості майбутнього вчителя до формування підприємливості молодших школярів. Змістовий ресурс експериментальної роботи, спрямованої на зацікавлення студентів, що опановують спеціальність 013 «Початкова освіта», підприємницької

компетентності був реалізований у процесі викладання навчальних дисциплін «Вступ до спеціальності», «Основи педагогічної майстерності», «Педагогіка партнерства», «Методика навчання мовно-літературної освітньої галузі» через доповнення тем лекційних, практичних занять матеріалом, що активізує внутрішні мотиви студентів, які спонукають до ініціативної діяльності, формування підприємницьких цінностей (свобода вибору, самореалізація, ощадливість, толерантність, чесність), творячи таким чином їх підприємницьке тло, що збагачує підготовку майбутнього вчителя початкової школи вмотивованістю до формування підприємливості молодших школярів відповідно до визначених показників ціле-мотиваційного компонента / мотиваційного критерію, використання позакласних форм виховної діяльності студентів.

На пізнавально-збагачувальному етапі здійснювалася реалізація другої педагогічної умови – інтенсифікація освітнього процесу підготовки майбутнього вчителя до формування підприємливості молодших школярів через інтеграцію змісту навчальних дисциплін, де домінував розвиток змістово-знанневого компоненту / когнітивного критерію. Змістовий ресурс експериментальної роботи на цьому етапі – інтеграція дисциплін циклу загальної і професійної підготовки та вільного вибору студента відповідно до ОПП 013 «Початкова освіта» підготовки майбутнього вчителя початкової школи на засадах міждисциплінарності та особистісно орієнтованої педагогіки, що забезпечувало опанування комплексних знань та формування підприємливості молодших школярів через оволодіння понятійним змістом категорій «підприємливість», «підприємницька компетентність», розширювало можливості для засвоєння більшого обсягу економіко-правових, мовно-комунікативних знань, активного формування підприємницьких здатностей, методичних умінь і навичок та перенесення їх у професійно-практичну діяльність учителя початкової школи.

Творчо-діяльнісний етап був зорієнтований на реалізацію *третьої педагогічної умови* – активізація індивідуального досвіду рефлексії щодо

готовності майбутнього вчителя до формування підприємливості молодших школярів через запровадження інтерактивної взаємодії у форматі «викладач-студент-учень». У ході різних видів аудиторних і позааудиторних занять закріплювалося формування діяльнісно-рефлексивного компонента / особистісного критерію підготовки майбутнього вчителя до формування підприємливості молодших школярів в освітньому процесі педагогічного коледжу. Змістовий ресурс експериментальної роботи на цьому етапі – лекції, практичні заняття, самостійна робота, STEM навчання, позакласна робота, педагогічна практика, а методами – інтерактивні заняття, SWOT-аналіз.

За результатами формувального етапу педагогічного експерименту підсумовано, що в експериментальній групі, порівняно з контрольною, виявлено суттєві позитивні зміни в показниках рівнів готовності студентів до формування підприємливості молодших школярів в освітньому процесі педагогічного коледжу. Вірогідність результатів проведеної експериментальної роботи й достовірність експериментальних даних визначені з використанням непараметричного критерію Пірсона і методу кореляційного аналізу.

Позитивна динаміка у розрізі констатувального та формувального етапів свідчить про експериментальне підтвердження результативності розробленої моделі та запроваджених педагогічних умов підготовки майбутнього вчителя до формування підприємливості молодших школярів в освітньому процесі педагогічного коледжу.

Ключові слова: професійна підготовка, готовність, майбутній учитель, молодший школяр, педагогічний коледж, навчально-методичне забезпечення, підприємливість, фінансова грамотність, підприємницька компетентність.

Abstract

Makaruk O. L. **The training of a future teacher to foster the entrepreneurial attitude of the primary school students in the educational process of the pedagogical college.** Manuscript.

The dissertation for the degree of Candidate of Pedagogical Sciences, specialty 13.00.04 – theory and methods of vocational education. Vasyl Stefanyk Precarpathian National University of Ministry of Education and Science of Ukraine, Ivano-Frankivsk, 2023.

The study deals with the issue of the future teachers training to foster the entrepreneurial attitude of primary school students in the educational process of the pedagogical college. Based on the analysis and generalization of scholarly studies, the relevance of the considered issue has been grounded, coupled with the terminological apparatus of the study outlined. The essentials and scope of the key concepts of “entrepreneurship”, “endeavour”, “promotion of entrepreneurial spirit in primary school students”, and “a would-be teacher training to foster the primary school students entrepreneurial attitude”, “readiness of the future teachers to foster the entrepreneurial attitude of primary school students” have been clarified. The notion of “entrepreneurship” is interpreted as a dynamic process of searching for new opportunities, openness to new perspectives, overcoming old limitations, breaking down barriers set by the existing level of knowledge. Entrepreneurship is characterized as a core competence, the ability of an individual to bring ideas to life, encompassing aspects such as creativity, drive for innovation and risk-taking, as well as the ability to plan and undertake activities. During the formation of entrepreneurship as a basic competence, primary school students learn to think outside the box to develop their own unique, distinctive abilities and skills, to gain experience that will further encourage them to be creative, inventive, and proactive. The future teachers training to promote entrepreneurial spirit among the primary school students in the pedagogical college is considered as a systematic process carried out in the institutions of higher pedagogical education and aimed at systematic mastering by students of the theoretical foundations of professional

training relying on the interdisciplinary integration of knowledge (psychological, pedagogical, entrepreneurial, methodological), skills and hand-on experience, habits of thought, motivational guidelines, entrepreneurial qualities and moral and ethical values indispensable for the successful administration and implementation of professional activities to foster the entrepreneurial attitude of primary school students. The integrating feature of a would-be teacher training for promotion of primary school students entrepreneurship is the readiness for this activity, defined as a stable personal and professional feature based on conscious entrepreneurial activity and the result of training.

From the standpoint of structural-component analysis, the following elements of a future teacher readiness to promote entrepreneurial spirit among the primary school students during the educational process at a pedagogical college are distinguished: goal-motivational, content-knowledge, activity-reflective. *The goal-motivational component* mirrors the value attitude of a future primary school teacher to entrepreneurship as a social phenomenon, and the measure of his/her motivational attitudes, incentives, commitment to the acquisition of entrepreneurial competence, professional activities aimed at fostering the entrepreneurial attitude of primary school students. *The content and knowledge component* of a would-be teacher readiness to promote entrepreneurial spirit among the primary school students accrues a body of entrepreneurial and methodological focus knowledge (socio-economic, financial, legal), including knowledge about the legal regulation of entrepreneurship, its economic and legal foundations in modern society, under knowledge and information-based economy as well as market relations conditions. It incorporates techniques for organization and development of entrepreneurial pedagogical activity, prerequisites, and principles of successful business and methodologically oriented essential for students in fostering the entrepreneurial attitude of students in the educational process of the pedagogical college.

The activity-reflective component of a future teacher readiness to promote entrepreneurial spirit among the primary school students involves the formed abilities to plan, organize, design, control effective entrepreneurial professional and

pedagogical activities, produce new ideas, projects and initiatives, implement them, render prompt alternative decisions, analytical, design, expeditious, organizational and communication skills, social interaction skills, constructive business communication, entrepreneurial, and innovative skills.

The assessment criteria of the studied phenomenon have been identified: *motivational, cognitive, personal*. The qualitative analysis of the criteria characteristics features made it possible to determine the initial levels of the students' readiness to foster the entrepreneurial attitude among the primary school students through the educational process of a pedagogical college: reproductive, productive, constructive.

The model of future teacher training to promote entrepreneurial spirit in the primary school students during the educational process at a pedagogical college has been designed, which appears as a set of interrelated blocks-subsystems that illustrate the process of professional training of future teachers for fostering the entrepreneurial attitude among the primary school students as a holistic entity under the pedagogical college environment: methodological and task-oriented (purpose, objectives, methodological approaches, principles); content-organizational (content, forms, methods, components of the phenomenon under study, pedagogical terms and stages of formation); diagnostic and result (criteria, levels, and results of a would-be teacher training to promote entrepreneurial spirit in the primary school students).

The readiness of a future teacher to foster the entrepreneurial attitude in the primary school students through the educational process of a pedagogical college was determined at the ascertaining stage of the pedagogical experiment. The results of the ascertaining section on the initial levels of a future teacher readiness to promote entrepreneurial spirit among the primary school students testified that according to the incentive criterion, 1.7% of students in the experimental group and 1.8% of the control group demonstrate a constructive level of formation of the phenomenon under study; cognitive criterion – 1.4% in the experimental group and the control group respectively; personal criterion – 1.7% in the experimental group and 1.3% in the control group. Other level data are as follows: motivational criterion

– reproductive level: experimental group – 63.9%, control group – 63.6%; productive level: experimental group – 34.4%, control group – 34.6%; cognitive criterion – reproductive level: experimental group – 64.6%, control group – 65.0%; productive level: experimental group – 34.0%, control group – 33.6%; personal criterion – reproductive level: experimental group – 64.9%, control group – 65.0%; productive level: experimental group – 33.3%, control group – 33.6%. It has been statistically proven that the dominant level of a future teacher readiness to foster the entrepreneurial attitude among the primary school students during the educational process at a pedagogical college is the reproductive level.

The pedagogical terms of training a future teacher to promote entrepreneurial spirit in the primary school students through the educational process of a pedagogical college have been identified and justified: foregrounding of positive motivation and purposefulness of a would-be teacher to foster the entrepreneurial attitude among the primary school students; enhancing of the educational process of training the future teachers to promote entrepreneurial spirit in the primary school students through the content integration of course units; stepping up of the acquisition of first-hand experience of reflecting on the would-be teacher readiness to foster the entrepreneurial attitude in the primary school students through the introduction of interactive communication in the format “teacher-student-learner”.

At the formative stage, the efficiency of pedagogical requirements of training a future teacher to promote entrepreneurial spirit in the primary school students during their phased implementation through the educational process of the pedagogical college has been experimentally tested: at the decision-guidance, knowledge-enrichment and creative and activity stages. The decision-guidance stage, aiming at the gradual “immersion” of a student in an atmosphere conducive to the development of deep positive experiences in the plane of cognitive activity with an “entrepreneurial background”, its content, forms, and methods of implementation, contributed to the fulfilment of the first pedagogical requirement and was aimed at enhancing the positive motivation and commitment of a would-be teacher to foster the entrepreneurial attitude among the primary school students. The content resource

of the experimental work aimed at the interest of students majoring in 013 Primary Education in entrepreneurial issues was implemented while studying *Introduction into a Professional Field*, *Fundamentals of Art of Teaching*, *Education Science of Partnership*, *Methods of Teaching Language and Literary Educational Field* by extending the topics of lectures, practical sessions with relevant data that activates the intrinsic motives of students. These motives reciprocally encourage proactive activities, the formation of entrepreneurial values (liberty of choice, self-actualization, frugality, tolerance, honesty), thus completing their entrepreneurial background, which provides a future primary school teacher with motivation to promote entrepreneurial spirit among the primary school students following the defined indicators of the goal-motivational component.

At the knowledge-enrichment stage, the fulfilment of the second pedagogical requirement was carried out – intensification of the educational process of training future teachers to foster the entrepreneurial attitude in the primary school students through the content integration of course units, where the development of the content and knowledge component / cognitive criterion of the phenomenon under study dominated. The content resource of the experimental work at this stage is the integration of series of general and vocational training subjects and subjects to be chosen freely by a student pursuant to Educational and professional program for Bachelor's training 013 Primary Education of a future primary school teacher training in terms of interdisciplinarity and personality-oriented pedagogy, which ensured the mastering of integrated knowledge of the basics of entrepreneurial activity and promotion of primary school students entrepreneurship through mastering the conceptual scope of the categories “entrepreneurship”, “entrepreneurial competence”, increasing the opportunities for mastering more economic, legal, linguistic and communicative knowledge, active formation of entrepreneurial abilities, methodological skills and transferring them to the professional and practical activities of primary school teachers. The creative-activity stage was focused on the implementation of the third pedagogical requirement – the activation of the acquisition of first-hand experience of reflecting on the would-be teacher readiness to

foster the entrepreneurial attitude among the primary school students through the introduction of interactive communication in the format “teacher-student-learner”. During various types of classroom and extracurricular activities, the formation of an activity-reflective component / personal criterion for training a would-be teacher to promote entrepreneurial spirit in the primary school students during the educational process at a pedagogical college was reinforced. The content resource of the experimental work at this stage is lectures, practical sessions, self-directed learning, STEM training, extracurricular activities, teaching practicum, and the methods are interactive sessions, SWOT-analysis.

Following the results of the formative stage of the pedagogical experiment, we concluded that there have been significant positive changes in the levels of students’ readiness for fostering the entrepreneurial attitude of primary school students during the educational process at a pedagogical college in the experimental group compared to the control group. The reliability of the results of the experimental work and the reliability of the experimental data were determined using the non-parametric Pearson criterion and the method of correlation analysis.

The positive dynamics in the indicated respect of the ascertaining and final stages testifies to the experimental evidence of the designed model efficacy and the introduced pedagogical requirements for training the future teachers to promote entrepreneurial spirit in the primary school students during the educational process at a pedagogical college.

Key words: professional training, readiness, future teacher, junior high school student, pedagogical college, educational and methodological support, entrepreneurship, financial literacy, entrepreneurial competence.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Статті у наукових фахових виданнях України

1. Макарук О. Л. Підготовка майбутнього вчителя до формування підприємливості учнів як наукова проблема. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*: наук. журнал / голов. ред. А. А. Сбруєва. Суми: Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка, 1 (115). 2022. С. 95–102.

2. Потапчук Т. В., Макарук О. Л. Деякі аспекти характеристики професійно-педагогічної підприємливості вчителя початкової школи. *Інноватика у вихованні*: збірник наукових праць / М-во освіти і науки України, Рівненський держ. гуманіт. ун-т; упоряд.: О. Б. Петренко; ред. кол.: О. Б. Петренко, Н. Б. Грицай, Т. С. Ціпан та ін. Рівне: РДГУ, 15, 2022. С. 95–101.

3. Макарук О. Л. Формування в молодших школярів підприємливості в контексті вимог нової української школи. *Освітні обрії*: науково-педагогічний журнал, 1(54), 2022. С. 105–109.

4. Макарук О. Л. Структурно-компонентна характеристика готовності майбутнього вчителя до формування підприємливості молодших школярів. *Наукові записки*. Серія «Психолого-педагогічні науки». Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя / за заг. ред. В. В. Бурназової. Ніжин: НДУ імені М. Гоголя, 1, 2022. С. 97–102.

5. Макарук О. Л. Педагогічний експеримент з підготовки майбутнього вчителя до формування підприємливості молодших школярів *Освітні обрії*: науково-педагогічний журнал. 2 (55). 2022. С. 37–40.

Статті у закордонних наукових виданнях

6. Potapchuk T., Makaruk O., Kravets N., & Annenkova N. Professional Self-Identification of Future Educators as a Form of Personal Growth. *Journal of History Culture and Art Research*, 9(2), 2020. P. 72–89. doi:<http://dx.doi.org/10.7596/taksad.v9i2.2576> (Web of Science).

7. Макарук О. Л. Інноваційний технологічний інструментарій підготовки майбутнього вчителя до формування підприємливості молодших школярів.

«*KELM (Knowledge, Education, Law, Management, Nauka, Oświata, Prawo, Zarządzanie)*», 2(46), 2022. С. 23–27.

Наукові праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації

8. Макарук О. Л. Сучасний стан підготовки майбутнього вчителя в освітньому процесі педагогічного коледжу до формування підприємливості в учнів початкових класів. *Освітня інноватика*. Українсько-польський збірник студентських наукових праць /за ред. проф. Будник О. Б.; Центр інноваційних освітніх технологій «PNU EcoSystem». Івано-Франківськ: Видавець Кушнір Г. М., 2. 2020. С. 163–168.

9. Макарук О. Л. Модель підготовки майбутнього вчителя в освітньому процесі педагогічного коледжу до формування підприємливості молодших школярів. *Освітня інноватика*. Українсько-польський збірник студентських наукових праць /за заг. ред. проф. Будник О. Б., літ. ред. проф. Качак Т. Б.; Центр інноваційних освітніх технологій «PNU EcoSystem». Івано-Франківськ: Видавець Кушнір Г. М., 3. 2021. С. 143–147.

10. Макарук О. Л. Основні аспекти підготовки майбутнього вчителя до формування підприємливості учнів. *Професійний розвиток педагога: збірник матеріалів Всеукраїнської науково-практичної конференції (Рівне, 28 квітня 2022 р.)*. Рівне: Рівненський державний гуманітарний університет, 2022. С. 63–64.

11. Макарук О. Л. Педагогічні умови підготовки майбутнього вчителя до формування підприємливості молодших школярів. *Доступність і неперервність освіти впродовж життя: зарубіжний досвід та національна практика: збірник тез доповідей науково-практичної інтернет-конференції з міжнародною участю (Івано-Франківськ, 17 травня 2022 р.)*. Івано-Франківськ, 2022. С. 92–94.

12. Макарук О. Л. Формування підприємливості у молодших школярів: форми та методи. *Виховання дітей та учнівської молоді в контексті сучасних соціокультурних викликів*: матеріали Всеукраїнської науково-практичної

конференції (Київ-Біла Церква, 2 червня 2022 р.) / за ред. Л. В. Канішевської, К. В. Плівачук. Біла Церква : КНЗ КОР «КОІПОПК», 2022. С. 60–61.

13. Макарук О. Л. Вмотивованість майбутнього вчителя щодо формування підприємливості молодших школярів. *«Педагогічний поступ»*: матеріали II Всеукраїнського круглого столу (Луцьк, 2 червня 2022 р.) / За заг. ред. проф. Пріми Р. М. Луцьк: ФОП Мажула Ю. М., 2022. С. 48–50.

14. Макарук О. Л. Методи підготовки майбутнього вчителя до формування підприємливості молодших школярів в освітньому процесі педагогічного коледжу. *Молодь і освіта в умовах викликів XXI століття*: українсько-польський збірник матеріалів Міжнародного круглого столу (Івано-Франківськ, 26 травня 2022 р.). Івано-Франківськ: Супрун В. П., 2022. С. 134–138.

Наукові праці, які додатково відображають результати дисертації

15. Макарук О. Л. Підготовка майбутнього вчителя до формування підприємливості молодших школярів: *навчально-методичний посібник*. Луцьк: ФОП Мажула Ю. М. 2021. 98 с.

ЗМІСТ

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ.....	19
ВСТУП	20
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ДО ФОРМУВАННЯ ПІДПРИЄМЛИВОСТІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ ПЕДАГОГІЧНОГО КОЛЕДЖУ.....	29
1.1. Проблема підготовки майбутнього вчителя до формування підприємливості учнів у педагогічній теорії.....	29
1.2. Сутність і зміст основних понять дослідження.....	42
1.3. Сучасний стан підготовки майбутнього вчителя до формування підприємливості молодших школярів в освітньому процесі педагогічного коледжу.....	56
РОЗДІЛ 2. НАУКОВО-МЕТОДИЧНЕ ОБҐРУНТУВАННЯ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ДО ФОРМУВАННЯ ПІДПРИЄМЛИВОСТІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ ПЕДАГОГІЧНОГО КОЛЕДЖУ.....	76
2.1. Структурно-компонентна та критеріально-рівнева характеристика готовності майбутнього вчителя до формування підприємливості молодших школярів.....	76
2.2. Педагогічні умови підготовки майбутнього вчителя до формування підприємливості молодших школярів в освітньому процесі педагогічного коледжу.....	97
2.3. Модель підготовки майбутнього вчителя до формування підприємливості молодших школярів в освітньому процесі педагогічного коледжу.....	113

РОЗДІЛ 3. ДОСЛІДНИЦЬКО-ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНА РОБОТА З ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ДО ФОРМУВАННЯ ПІДПРИЄМЛИВОСТІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ ПЕДАГОГІЧНОГО КОЛЕДЖУ	133
3.1. Програма, хід і результати констатувального етапу педагогічного експерименту	133
3.2. Організація та проведення формувального етапу педагогічного експерименту.....	152
3.3. Аналіз і результати дослідницько-експериментальної роботи.....	176
ВИСНОВКИ.....	193
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	198
ДОДАТКИ.....	225